

**Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D.
Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici**

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

§. I. Quinam gaudeant privilegio Canonis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

ARTICULUS IV.

De privilegio Canonis.

SUMMARI A.

1. Exponitur privilegium Canonis.
2. Privilegium Canonis perditur à Clerico tonsurato, non servante prescriptas condiciones Tridentini.
3. Quinam criminosi gaudeant, vel non gaudeant privilegio canonis?
4. Clericus conjugatus cum unica virgine gaudet privil. can. non bigamus.
5. Omnes Regulares etiam Novitii & Conversi veniunt in Canone nomine Monachorum.
6. Nec excludantur apostatae, veleselli.
7. Per vocem si quis etiam intelliguntur mandantes, consulentes &c.
8. Nisi mandatum fuerit revocatum.
9. Percussor Clerici consentientis non evadit censuram.
10. Ad incurrendam censuram requiritur actio mortaliter injuriosa, & corporis aesthetiva.
11. Parvitas externa laesioni aliquando excusat.
12. Non semper necessaria est gravis laesio in corpore.
13. Varia causa percussorem excusantes à censurà.
14. Triplex differentia in percussione Clerici.
15. Absolvere possunt à censura cum diversitate Legatus à Latere, Nuncius, Legatus natus.
16. Quibus casibus absolvat Episcopus?
17. Regulares absolvuntur a suis Praelatis.
18. An etiam percussor Religiosi alterius Ordinis, vel Monasterii?

§. I.

Quinam gaudeant privilegio Canonis?

1. Privilegium Canonis, cujus definitionem de di art. i. n. 9. continetur in c. si quis suadente 29. 16. q. 4. his verbis: Si quis suadente Diabolo hujus sacrilegii reatum incurrerit, quod in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit, anathematis vinculo subjaceat, & nullus Episcoporum illum praesum at absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui presentetur, & ejus mandatum suscipiat. Ex quo constat, hoc privilegium non esse juris Divini, sed humani, quippe quod originem trahit à Concilio Lateranensi, celebrato sub Innocentio II. anno 1139. Quares primò. An Clericus solum tonsuratus, aut minoribus initiatus gaudeat privilegio Canonis? Respondeo affirmativè, si servet tria requisita Tridentini, de quibus art. praeced. tunc enim est verè Clericus & persona Ecclesiastica gaudens privilegio fori, ut habetur ex eod. Trident. &c. ex litteris 6. de transact. c. cum contingat ij. de astate: sed persona Ecclesiastica & Clericales gaudent privilegio Canonis: ergo & Clericus solum tonsuratus, aut minoribus Ordinibus initiatu gaudet privilegio Canonis. Sed Quares secundò. Quid si non servet unum ex requisitis, v. g. non deterat habitum Clericalem? perderne privilegium canonis.

Negativam tenet Bordonus citans Gonzal. glos. 5. §. 5. Castropal. Dianam, aliosque, & colligitur ex c. si verò, 4. de sent. excomm. ubi percutiens Clericum comam nutrientem dicitur incurrere excommunicationem, si sciebat esse Clericum. Ratio quoque est: quòd Tridentinum non loquatur de privilegio canonis, sed de privilegio fori: nulla est autem dependentia inter privilegium fori & canonis: neque in penalibus licet facere extensionem ab uno ad aliud.

Affirmativam teneat Suarez de cens. disp. 14 dub. 15. Bannez 2. 2. q. 12. a. 1. Engel de sent. excomm. §. 4. n. 127. quam immerito improbabilitatis censurà notat Bordonus loc. cit. Huic subscribo: & Ratio est: Nemo gaudet privilegio Canonis, nisi sit in statu Clericali, vel Monachali: sed Clericus tonsuratus aut in minoribus constitutus non servans requisita Tridentini post sententiam declaratoriam iudicis non amplius censetur esse de statu Clericali, sed ad Laicalem redigitur: ergo neque gaudet privilegio Canonis. Quamvis igitur non sit omnimoda & convertibilis connexio inter privilegium fori & canonis, unde non licet ab amissionem privilegii canonis inferre amissionem privilegii fori & immunitatis, cum ista sit de jure Divino, illa de humano: nihilominus ab amissionem privilegii fori tanquam à majori ad minus bene inferretur amissionem privilegii canonis, subtrahà nemirum radice status Ecclesiastici, in qua fundatur. Ad c. si verò. Respond. ejus dispositionem obtinuisse locum ante Trident. ubi nondum erant necessaria illa requisita: neque supponitur facta iudicis declaratio, quam etiam post Tridentinum necessariam esse dixi art. praeced. Ad rationem Bordonii Respond. non fieri extensionem, sed esse sequelam infallibilem propter translationem tonsurati à statu Clericali ad Laicalem, quam etiam agnoscit ipse Bordonus n. 11. Quares tertio. An gaudeant privilegio canonis Clerici criminosi, & censuris innodati? Respondeo primò. Gaudent privilegio canonis omnes Clerici quantumvis excommunicati, suspensi, depositi, irregulares, quia effectus censuræ non est privare privilegio canonis, & ita censent DD. communiter cum Abb. in c. Ecclesia de immun. Eccles.

Respondeo secundò. Non gaudent privilegio canonis [1] degradati, cum propriis effectibus degradationis sit deiecere à dignitate status Ecclesiastici ad statum laicalem, ac degradatum exuere non tantum privilegio canonis, sed etiam fori. [2] qui se immiscet enormibus delictis, cum non ab homine. 14. & c. perpendimus. 23. de sent. excomm. censentur potèr enormis delicta, homicidium, commotio seditionis & bellum, aggressiones, furtum, aliaque, quae infamiam parant, cap. infames 3. q. 7. [3] qui dimisso habitu, vel tonsurà negotiis secularibus se immiscerunt.

stent, histrioniam exercent, macellarios, tabernarios agunt, & ab Episcopo suo tertio moniti non emendantur. *c. in audientia, 25. & c. consingit, 45. de sent. excom.*

4. Quæres quartò. An Clericus conjugatus gaudeat privilegio Canonis?

Respondeo. Clerici conjugati, qui cum unica & virgine contraxerunt, habitum quoque & tonsuram deferunt, atque Ecclesiæ alicui inserviunt, gaudent privilegio Canonis & fori per *c. un. de Cler. conjug. in 6. & Trident. cit. sess. 23. c. 6.* Secus dicendum, si fuerint bigami, aut viduas, vel corruptas duxerint, tunc enim ipso jure privantur privilegiis Clericalibus & prohibentur gestare habitum Clericalem. *c. un. de bigamis in 6. c. quisquis 5. dist. 34.*

5. Quæres quintò. Quinam in *c. si quis* intelligantur nomine Monachorum?

Respondeo: Omnes Ordinum approbatorum Regulares, etiam Novitios, Conversos, seu Laicos, & Moniales, per *c. non dubium §. c. de Monialibus, 33. de sent. excom.* Ad quos reducuntur Eremitæ, qui sub obedientia Episcopi vel Prælati vitam religiosam imitantur, quamvis 3. vota substantialia non emittant: tunc enim fiunt personæ Ecclesiasticæ juxta superius dicta. Engel citat, cum Sylvestro & Navarro.

6. Quæres sextò. An Religiosi apostatæ, vel ejecti gaudeant privilegio Canonis?

Respondeo affirmativè cum Diana p. 9, tit. 4. resol. 12. Bordonò de privileg. Cler. c. 21. n. 48. etiam si tonsuram & habitum dimiserint, quia privatio privilegiorum Clericalium respectu Religiosorum apostatarum, vel ejectorum nullo jure habetur expressa. & cap. 1. de apostatis. quod apostatis à Clericatu præter alias penas admittit privilegium Canonis, est stricte interpretandum, neque in odiosis sub nomine Clerici, de quibus ille capitulum loquitur, veniunt Religiosi, uti habet Abbas in *c. 1. Ne Clerici, vel Mon.* Insuper privilegium fori & Canonis competit Regularibus Professis ratione Professionis religiosæ, quæ ipsi inseparabiliter adheret, neque pro lubitu excuti potest.

§. II.

A quibus, & quâ actione incurratur censura excommunicationis in suis la per c. si quis?

7. Quæres primò. Quinam intelligantur in Canone per particulam *si quis*?

Respondeo. intelligi quemcumque percussorem utriusque sexus, doli & censurae capacem. Quò pertinent etiam mandantes, consulentes, consentientes, ratum habentes & non impediens, si tenebantur ex officio impedire. Suarez disp. 22. de Censur. sect. 1. Sayr. l. 3. c. 26. Castrop. disp. 3. p. 23. §. 2. nam ut habetur in *c. quantæ, 47. de sent. excomm.* agentes & consentientes pari poenâ puniuntur, estque Canon iste favorabilis pro honore statûs Ecclesiastici.

8. Inferes primò. Si mandans aut consulens percussorem serio revocaverint, & notificaverint revocationem mandatario, non incurtere excommunicationem, quantumvis sequatur percussio, non enim amplius influunt moraliter in percussorem, ut docent DD. communiter,

Inferes secundò. Qui Clericum consentientem percudit, incurtere excommunicationem, quia Clericus suo consensu non potuit cedere & derogare favori statûs Ecclesiastici, ac dignitati Ordinis, quem Canon principaliter respicit. Suar. Castrop. cum communi. estque clarè decisum in *c. contingit; 36. de sent. excom.*

Quæres secundò. Qualis requiratur actio, ut incurratur poena Canonis?

Respondeo primò. Requiritur actio in genere injuriæ mortaliter peccaminosa, & corporaliter afflictiva. Dixi mortaliter peccaminosa; nam censura excommunicationis supponit culpam mortalem in genere sacrilegii, eaque indicatur per verba: *Snadente diabolo, & violenta manuum injectio.* Dixi secundò, corporaliter afflictiva, nam per manuum injectionem significatur externa læsio corporalis, sive immediata, puta manibus, dentibus, pedibus &c. sive mediata, h. e. mediante aliquo instrumento, scilicet, baculo, ense, scabello &c. sive in ipso corpore, sive in adjacentibus, puta vestibus, equo &c. proximè recepta, non enim ista læsio vel afflictio requirit percussorem, aut physicum contactum corporis, dummodo sit injuriosa corporalis afflictio, quæ etiam contingit, si Clericus aut Religiosus arrepta veste violenter expellatur, aut trahatur ad aliquem locum, si violenter vestibus exuatur, si in custodia teneatur, si violentâ persecutione adactus in foveam vel fluvium incidat, &c. hæc omnia quippe continentur in violenta manuum injectione. P. Engel loc. cit. n. 135. & DD. in *c. nuper, 29. de sent. excom.*

Inferes primò. Si percussor Clericum animò graviter eum lædendi valde levem externam percussorem inferat, non incurtere excommunicationem: quia utique etiam in hac materia datur paritas materia: & excommunicatio tanquam gravis poena supponit, actionem exteriorem esse mortaliter peccaminosam, non præcisè ratione actûs interni & prævæ voluntatis, sed etiam ratione actûs externi, pro quo fertur, non enim Ecclesia judicat de occultis. Ita Suar. disp. 22. sc. 1. Sanch. l. 2. c. 8. n. 7. Sayr. l. 3. c. 27. n. 33. Bordonus cap. 21. n. 149.

Inferes secundò. Qui pulverem, aquam, alia, vel levia spargit in Clericum, qui lædit equum, cui insidet, præcidit habenas &c. incurtere excommunicationem: nam est per similes actiones non graviter lædatur in corpore, gravem tamen patitur violentiam & injuriam circa suam personam, quam ad incurrendam poenam Canonis sufficere constat ex *c. nuper* præcitato ibi: *quamvis per eorum factum corporalis læsio non fuerit subsecuta, circa quam violentia sæpius circa Clericos perpetratur.*

Quæres tertio. Quanam causæ excusent ab iniurioso cursu censurae?

Respondeo. Excusantur primò percussores Clerici sese enormitatibus immiscens *c. cum non ab homine 14. de sent. excomm.* quò pertinet si quis violentas manus injiciat in Clericum cum matre, sorore, aut filia turpiter deprehensum. Engel. n. 126. Secundò excusatur calus, error, & ignorantia: ut si quid incurrit domo ejectum incidat in Clericum; si percussor Clericum, invincibiliter existi-